

Postopek prepoznavanja in opredelitve tveganj

Tveganja so specifična za posamezno institucijo in so povezana z njenimi organizacijskimi pogoji, zaposlenimi in procesi. Pri postopku prepoznavanja in opredelitve tveganj imajo možnost sodelovati vsi zaposleni, saj ti delovanje institucije najboljše poznajo.

KOMUNICIRANJE IN POSVETOVANJE ZNOTRAJ INSTITUCIJE

IDENTIFIKACIJA TVEGANJ

ANALIZA TVEGANJ

VREDNOTENJE TVEGANJ

OBRAVNAVA TVEGANJ

SPREMLJANJE IN POSODABLJANJE UPRAVLJANJA S TVEGANJI

Tveganje ocenjujemo glede na:

- verjetnost, da neko tveganje nastane,
- posledico, ki jo ima pojav nekega tveganja na institucijo.

Pametneje, ceneje in lažje še je ukvarjati s tveganji, kot kasneje z njihovimi posledicami. Zato obvladujmo tveganja in ne dopustimo, da tveganja obvladujejo nas.

Določitev ukrepov

Po prepoznavanju in opredelitvi tveganj je potrebno skupaj z nosilci določiti ukrepe za odpravo oziroma zmanjšanje ugotovljenih tveganj in roke za izvedbo teh ukrepov.

S tem se bistvo načrta integritete šele prične uredničevati.

V Republiki Sloveniji je načrt integritete predpisan z Zakonom o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK, Uradni list RS, št. 69/2011).

Vzorec načrta integritete

Zavezanci od Komisije za preprečevanje korupcije prejmejo smernice in enoten vzorec za izdelavo načrtov integritete.

Komisija za preprečevanje korupcije

Naša vizija je, da v prihodnosti načrt integritete ne bo več potreben, integriteta bo namreč del našega ravnanja – v skladu z integriteto bomo ravnali, ker je tako prav in ne zato, da bi od tega pričakovali neko korist, pohvalo ali se bali kazni.

Za krepitev integritete, proaktivne kulture preprečevanja korupcije in krepitve sposobnosti identifikacije korupcijskih tveganj ter izbora najustreznejših ukrepov za njihovo odpravljanje, je proces načrta integritete enako pomemben kot sam načrt integritete. Samostojno izdelavo načrta integritete zavezancem narekuje že dolžnost in odgovornost skrbnega upravljanja z javnimi sredstvi, zato najemanje zunanjih izvajalcev terja res utemeljene razloge.

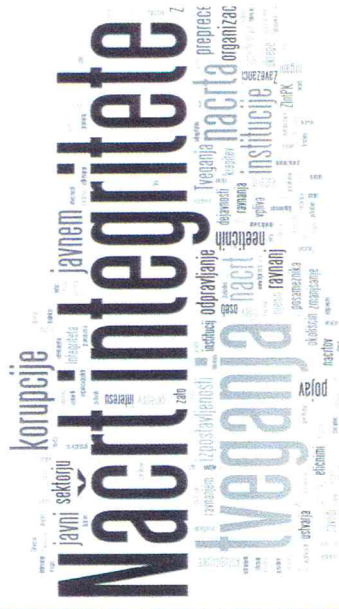
V primeru, da bi zavezanec v delovno skupino za sodelovanje pri izdelavi načrta integritete želel imenovati ali najeti zunanjega izvajalca, mora o tem predhodno obvestiti komisijo.

Komisija bo na lastno pobudo ali na prošnjo zavezanca posameznim delovnim skupinam nudila strokovno pomoč pri izdelavi načrta integritete.

KPK, Dunajska cesta 56, 1000 Ljubljana
Tel.: 01 400 57 19 / faks: 01 400 84 72
info@kpk-rs.si / www.kpk-rs.si

KOMISIJA ZA PREPREČEVANJE KORUPCIJE

REPUBLIKA SLOVENIJA

»Slišim in pozabim.
Vidim in si zapomnim.
Naredim in razumem.«
Konfucij

Z etično disciplino do integritete

Kljub uveljavljenim standardom in mehanizmom za boj proti korupciji in neetičnim ravnanjem, je oboje prisotno v vseh družbah. Razlog za to je *pomanjkanje etične discipline posameznika*, ki ustvarja tveganja za razvoj korupcije in neetičnih ravnanj ter ovira njuno učinkovito preprečevanje oziroma odpravljanje. Le s skladnim, dobrim, poštenim, odkritim, resnicoljubnim, dosledno etičnim delovanjem in odgovornostjo se ustvarja integriteta posameznika ter institucije, ki ji pripada.

Integriteta je skladno, pošteno, odkrito, etično in odgovorno delovanje posameznika ter institucije. Imati integriteto pomeni ne podvreči se zasebnim interesom, ampak ravnati skladno z etičnimi načeli in predpisi, upoštevati pravilnost in pri tem delovati transparentno.

Integriteta in javni sektor

Integriteta bi morala biti vrednota in bistvena lastnost delovanja javnega sektorja. Zaposleni v javnem sektorju morajo delovati v dobrobit vseh državljanov, torej v javnem interesu. Integriteta se mora odražati v vseh aktivnostih zaposlenih, procesih in organizacijskih pogojih, tako v notranjem kot zunanjem okolju teh institucij.

Načrt integritete

Načrt integritete je metoda, orodje namenjeno krepitev delovanja pravne države, krepitev integritete in transparentnosti, preprečevanju korupcije, preprečevanju in odpravljanju nasprotja interesov.

Je dokumentiran proces ugotavljanja in učenja, katera so tista tveganja, katerih spregled lahko povzroči posledice, da bi bila:

- oblast, funkcija, pooblastilo, ali druga pristojnost uporabljena v nasprotju z zakonom, pravno dopustnimi cilji ali etičnimi kodeksi,

- da bi nastale okoliščine, v katerih bi zasebni interes uradne osebe vplival ali ustvarjal videz, da vpliva na nepristransko in objektivno opravljanje njenih javnih nalog,
- da bi prišlo do kršitev dolžnega ravnanja uradnih in odgovornih oseb v javnem ali zasebnem sektorju,
- da bi se ob tem kršitelji in/ali pobudniki takih kršitev okoristili, zlorabili javna sredstva ipd.

NACRT INTEGRITE
Je dokumentiran postopek ocene tveganj in izbere ukrepov za preprečevanje korupcije. Vsebuje predloge za izboljšanje integritete ter oceno korupcijske izpostavljenosti zavezancev.

Zakaj načrt integritete?

Da bi se institucije in njeni posamezniki dejansko usmerili v:

- krepitev procesov odgovornega in etičnega vedenja ter ravnanja,
- zagotavljanje okolja za krepitev integritete,
- odpravljanje in onemogočanje nastanka okoliščin, ki lahko privedejo do korupcije, neetičnih ravnanj ter ogrožanja transparentnosti in integritete.

Zavezanci za izdelavo načrta integritete

Za krepitev integritete, proaktivne kulture preprečevanja korupcije in krepitev sposobnosti identifikacije korupcijskih tveganj ter izbora najustreznejših ukrepov za njihovo odpravljanje, je ZintPK uvedel obvezo, da državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni zavodi, javni gospodarski zavodi in javni skladi oblikujejo ter sprejmejo načrt integritete.

Če je v javnih subjektih, ki niso zavezanci po zakonu, izvajanje dejavnosti v javnem interesu in razpolaganje z javnimi premoženjem izrazito izpostavljeno tveganjem korupcije ter drugim protipravnim ravnanjem, lahko

takim subjektom komisija odredi izdelavo načrta integritete.

Zavezanci morajo načrt integritete oblikovati in sprejeti do 05.06.2012.

Naloga zavezancev je, da izdelajo načrt, ki je prilagojen:

- naravi njihove institucije,
- dejavnostim,
- zunanjemu in notranjemu okolju,
- pooblastilom ter
- poslanstvu in ciljem.

Načrt integritete mora vsebovati korupcijska tveganja oziroma oceno korupcijske izpostavljenosti, skupaj z ukrepi za odpravo oziroma zmanjšanje tveganj ter izboljšanje integritete institucije.

Odgovornost predstojnikov

Predstojniki institucij so tisti, ki so odgovorni za oblikovanje, sprejem in uresničitev načrta integritete.

Poleg zakonsko določene obveznosti so predstojniki tisti, ki s svojim zgledom in dejanji pomembno vplivajo na stopnjo integritete zaposlenih in institucije. S tem vplivajo tudi na zaupanje javnosti, da bo njihovo delovanje skladno s pravnimi in etičnimi normami.

Če odgovorna oseba institucije ne polikuje in sprejme načrta integritete do 05.06.2012, jo zanjlo predpisana globa od 400 do 4.000 evrov, ki jo lahko kot prekrškovni organ izreče Komisija za preprečevanje korupcije.

Prepoznavanje in opredelitev tveganj

Tveganje je dogodek, pojav, aktivnost, ukrep ali stanje, ki lahko neugodno vpliva na možnost doseganja zastavljenih ciljev.

Kaj je korupcija?

Po najenostavnejši razlagi, ki jo lahko izpeljemo iz Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK Ur.LRS, št. 69/2011), gre za vsako kršitev dolžnega ravnanja z namenom pridobiti korist.

Elementi, ki jih praviloma vsebuje vsako koruptivno ravnanje:

- **kršitev (storitve)** - nekdo stori nekaj, česar ne bi smel; *opustitve* - nekdo ne stori nečesa, kar bi moral)
- **kršeno je dolžno ravnanje** (ravnanje, ki ga je oseba dolžna storiti, ker to določajo veljavni zakonski in podzakonski predpisi ter kodeksi ravnanja in drugi veljavni notranji predpisi poslovnih ali poklicnih združenj, podjetij, društev...)
- to kršitev storijo **uradne in odgovorne osebe** po ZIntPK: funkcionarji, uradniki na položaju in drugi javni uslužbenci, poslovodne osebe in člani organov upravljanja, vodenja ter nadzora v subjektih javnega sektorja in odgovorne osebe (osebe, ki so s predpisom, aktom pristojnega organa ali po naravi nalog, ki jih opravljajo, pooblaščene za sprejemanje odločitev ali za določeno ravnanje, med drugim so to tudi člani vodstvenih ali nadzornih organov v pravnih osebah in tudi samostojni podjetniki) **kot tudi osebe, ki so pobudniki kršitev, ali osebe, ki se s kršitvijo lahko okoristijo**, zaradi neposredno ali posredno objubljenega, ponujene ali dane oziroma zahtevane, sprejete ali pričakovane koristi zase ali za drugega;
- v **javnem sektorju** (državni organi in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti; javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi; druge osebe javnega prava, ki so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti, vključno z javnimi podjetji in gospodarskimi družbami, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost)
- **ali zasebnem sektorju**
- **namen je pridobiti korist zase ali za drugega** ("korist" je lahko premoženjska ali nepremoženjska – torej vsaka korist, ki ni fizično opredmetena, kot na primer prednostna obravnava pri zdravniku in podobno. Pri tem vrsta, oblika oziroma vsebina koristi niso pomembne).

Zakaj in kako prijaviti?

Kršitev prijavite, ker tudi vi želite ukrepati!

Kršitev prijavite, ker drugače pristojni organi ne bomo mogli ustrezno ukrepati zoper storilce in preprečevati takih ravnanj v bodoče!

Kršitev prijavite, ker bomo le skupno z doslednim razkrivanjem tovrstnih primerov zmanjšali njihovo moč in posledice.

Kaj naj vključim v prijavo in kako jo podam?

Prijava naj vsebuje konkretne navedbe o ravnanjih, za katera menite, da imajo znake korupcije, ali drugih kršitvah, v zvezi s katerimi podajate prijavo (nasprotje interesov, nezakonito ali neetično ravnanje, kršitve določb o protikorupcijski klavzuli, omejitve poslovanja, prepoved in omejitve prejemanja daril, dolžnost prijave premoženjskega stanja, kršitve v zvezi z lobiranjem in drugo).

Predvsem je pomembno, da jasno opredelite, kdaj in kje se je zgodila domnevna kršitev, podate podatke o kršitelju ter navedete, ali ste od sedaj v tej povezavi že kakorkoli ukrepali (pritožba, tožba in drugo) ter kakšne so bile ugotovitve drugih pristojnih organov. Prav tako za lažjo obravnavo priložite fotokopije listin v zvezi z vašo prijavo.

Zakaj ničelna toleranca do korupcije?

Uveljavljajmo ničelno toleranco, ker so nesporemljiva vsa koruptivna ravnanja. Tudi več tovrstnih majhnih dejanj namreč vpliva na rušenje pravne države in ustvarja možnosti za pojav še hujših oblik kršitev.

Korist je lahko objubljena, ponujena (z vidika ponudnika oziroma dajalca koristi – aktivna stran koruptivnega ravnanja) oziroma, na drugi strani, je lahko pričakovana, zahtevana ali že sprejeta (z vidika prejemnika koristi – pasivna stran koruptivnega ravnanja).

Kako ravnati, ko naletim na korupcijo?

- lahko se posvetujete z zaposlenimi na komisiji, vsak dan je zagotovljeno dežurstvo;
- lahko podate prijavo po telefonu, po faxu, po elektronski pošti, po pošti, preko spletnega obrazca na spletni strani komisije, lahko v izjemnih primerih zaprosite za sestanek izven prostorov komisije;
- prijavo lahko podate tudi anonimno, vendar s tem komisiji onemogočite, da bi od vas lahko naknadno pridobila morebitne dodatne informacije, ki so lahko s stališča komisije nujne za razrešitev postopka;
- v prijavi navedite čim več informacij, ki bodo komisiji olajšale preučevanje zadeve in ugotavljanje dejanskega stanja. Opozarjamo, da se zlonamerna prijava po Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) kaznuje kot prekršek, če niso podani znaki za kaznivno dejanje.

Kako ravnati z vašo prijavo komisija?

- Ugotovi, ali je prijava/prijavitelj dobroveren;
- zaščititi prijavitelja, če to prijavitelj želi;
- ugotovi, ali gre za sum korupcije ali sum drugih kršitev ZIntPK;
- če iz prijave izhajajo sumi kršitev iz pristojnosti komisije, nadaljuje postopek, če ugotovi, da so za prijavo pristojni drugi organi z vnaprejšnjim dovoljenjem prijavitelja odstopi prijavo njim;
- če ugotovi znake kaznivnega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, obvesti organe odkrivanja in pregona, ki jo obvestijo o nadaljnjem postopku;
- prijavitelj lahko kadarkoli zaprosi za informacijo o obravnavanju svoje prijave.

Kaj je korupcija?

Po najenostavnejši razlagi, ki jo lahko izpeljemo iz Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK Ur.LRS, št. 69/2011), gre za vsako kršitev dolžnega ravnanja z namenom pridobiti korist.

Elementi, ki jih praviloma vsebuje vsako koruptivno ravnanje:

- **kršitev (storitve)** - nekdo stori nekaj, česar ne bi smel; *opustitve* - nekdo ne stori nečesa, kar bi moral)
- **kršeno je dolžno ravnanje** (ravnanje, ki ga je oseba dolžna storiti, ker to določajo veljavni zakonski in podzakonski predpisi ter kodeksi ravnanja in drugi veljavni notranji predpisi poslovnih ali poklicnih združenj, podjetij, društev...)

- to kršitev storijo **uradne in odgovorne osebe** po ZIntPK: funkcionarji, uradniki na položaju in drugi javni uslužbenci, poslovodne osebe in člani organov upravljanja, vodenja ter nadzora v subjektih javnega sektorja in odgovorne osebe (osebe, ki so s predpisom, aktom pristojnega organa ali po naravi nalog, ki jih opravljajo, pooblaščene za sprejemanje odločitev ali za določeno ravnanje, med drugim so to tudi člani vodstvenih ali nadzornih organov in pravnih osebah in tudi samostojni podjetniki) **Kot tudi osebe, ki so pobudniki kršitev, ali osebe, ki se s kršitvijo lahko okoristijo**, zaradi neposredno ali posredno obljubljene, ponujene ali dane oziroma zahtevane, sprejete ali pričakovane koristi zase ali za drugega;
- v **javnem sektorju** (državni organi in uprave samoupravnih lokalnih skupnosti; javne agencije, javni skladi, javni zavodi in javni gospodarski zavodi; druge osebe javnega prava, ki so posredni uporabniki državnega proračuna ali proračuna lokalne skupnosti, vključno z javnimi podjetji in gospodarskimi družbami, v katerih ima večinski delež oziroma prevladujoč vpliv država ali lokalna skupnost)
- **ali zasebnem sektorju**
- **namen je pridobiti korist zase ali za drugega** ("korist" je lahko premoženjska ali nepremoženjska – torej vsaka korist, ki ni fizično opredmetena, kot na primer prednostna obravnava pri zdravniku in podobno. Pri tem vrsta, oblika oziroma vsebina koristi niso pomembne).

Korist je lahko obljubljena, ponujena (z vidika ponudnika oziroma dajalca koristi – aktivna stran koruptivnega ravnanja) oziroma, na drugi strani, je lahko pričakovana, zahtevana ali že sprejeta (z vidika prejemnika koristi – pasivna stran koruptivnega ravnanja).

Kako ravnati, ko naletim na korupcijo?

- lahko se posvetujete z zaposlenimi na komisiji, vsak dan je zagotovljeno dežurstvo;
- lahko podate prijavo po telefonu, po faxu, po elektronski pošti, po pošti, preko spletnega obrazca na spletni strani komisije, lahko v izjemnih primerih zaprosite za sestanek izven prostorov komisije;
- prijavo lahko podate tudi anonimno, vendar s tem komisiji onemogočite, da bi od vas lahko naknadno pridobila morebitne dodatne informacije, ki so lahko s stališča komisije nujne za razrešitev postopka;
- v prijavi navedite čim več informacij, ki bodo komisiji olajšale preučevanje zadeve in ugotavljanje dejanskega stanja. Opozarjamo, da se zlonamerna prijava po Zakonu o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK) kaznuje kot prekršek, če niso podani znaki za kaznivo dejanje.

Kako ravnati z vašo prijavo komisija?

- Ugotovi, ali je prijava/prijavitelj dobroveren;
- zaščititi prijavitelja, če to prijavitelj želi;
- ugotovi, ali gre za sum korupcije ali sum drugih kršitev ZIntPK;
- če iz prijave izhajajo sumi kršitev iz pristojnosti komisije, nadaljuje postopek, če ugotovi, da so za prijavo pristojni drugi organi z vnaprejšnjim dovoljenjem prijavitelja odstopi prijavo njim;
- če ugotovi znake kaznivnega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, obvesti organe odkrivanja in pregona, ki jo obvestijo o nadaljnjem postopku;
- prijavitelj lahko kadar koli zaprosi za informacijo o obravnavanju svoje prijave.

Zakaj in kako prijaviti?

Kršitev prijavite, ker tudi vi želite ukrepati! Kršitev prijavite, ker drugače pristojni organi ne bomo mogli ustrežno ukrepati zoper storilce in preprečevati takih ravnanj v bodoče!

Kršitev prijavite, ker bomo le skupno z doslednim razkrivanjem tovrstnih primerov zmanjšali njihovo moč in posledice.

Kaj naj vključim v prijavo in kako jo podam?

Prijava naj vsebuje konkretne navedbe o ravnanjih, za katera menite, da imajo znake korupcije, ali drugih kršitvah, v zvezi s katerimi podajate prijavo (nasprotje interesov, nezakonito ali neetično ravnanje, kršitve določb o protikorupcijski klavzuli, omejitve poslovanja, prepoved in omejitve prejemanja daril, dolžnost prijave premoženjskega stanja, kršitve v zvezi z lobiranjem in drugo).

Predvsem je pomembno, da jasno opredelite, kdaj in kje se je zgodila domnevna kršitev, podate podatke o kršitelju ter navedete, ali ste do sedaj v tej povezavi že kakorkoli ukrepali (pritožba, tožba in drugo) ter kakšne so bile ugotovitve drugih pristojnih organov. Prav tako za lažjo obravnavo priložite fotokopije listin v zvezi z vašo prijavo.

Zakaj ničelna toleranca do korupcije?

Uveljavljamo ničelno toleranco, ker so nesporenljiva vsa koruptivna ravnanja. Tudi več tovrstnih majhnih dejanj namreč vpliva na rdečenje pravne države in ustvarja možnost za pojav še hujših oblik kršitev.